

SUÇ ÖRGÜTÜNÜN PROPAGANDASINI YAPMA SUÇU ve TÜRKİYE AÇISINDAN AIHM KARARLARINA YANSIMASI

Fatih YURTLU*

ÖZET

Örgütlü suçluluk, eski zamanlardan günümüze kadar gelen önemli bir suçluluk türüdür. Ancak, günümüzde teknolojik gelişmelerin de katkısıyla daha karmaşık bir hal almış ve bu nedenle suç örgütleri ile mücadele daha da zorlaşmıştır.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme ve üye olma filleri, işlenecek suçlar bakımından birer hazırlık hareketi olmasına rağmen korunan hukuksal değerlerin önemi göz önüne alınarak müstakil birer suç olarak düzenlenmiştir.

Özellikle cebir ve tehdidi bir metot olarak seçen suç örgütleri ile ulusal ve uluslararası alanda mücadele etmek zorunlu olduğu kadar meşakkatlidir. Bu güçlük hem fiili anlamda hem de hukuki anlamda karşımıza çıkmaktadır. Bunun bir uzantısı olarak suç örgütlerinin propagandasının yapılması; suç örgütleriyle mücadele etme ve ifade özgürlüğünün korunması gerekliliği arasında çıkmazlara neden olmaktadır. Bu çalışmada öncelikle Türk Hukukunda suç örgütlerinin propagandasının yapılması suçlarına ilişkin teorik açıklamalar yapılacak ve nihayetinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin özellikle ülkemizle ilgili vermiş olduğu kararlar doğrultusunda teoride ve uygulamada ortaya çıkabilecek bazı problemlere değinilecek ve çözüm önerileri sunulmaya gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Suç örgütlerinin propagandası, suç örgütleri, AIHM kararları.

CRIME OF PROPAGANDA OF CRIMINAL ORGANIZATIONS AND ITS REFLECTIONS ON ECHR DECISIONS ABOUT TURKEY

ABSTRACT

Organized crime has been a serious type of crime until today. However, it has become more complicated because of the technological advancement so fight against organized crime gets more difficult at the present time.

The acts of creating a criminal organization for the purpose of engaging in criminal activity, managing the organization and admitting the organization were enacted as separate crimes considering the importance of the legal values protected

* Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Kamu Huk., Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Bilim Dalı Araştırma Görevlisi.

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 12.07.2016

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 16.08.2016

by these crimes although these acts are essentially just preparation activities for the crime.

Especially fighting with criminal organization which chooses coercion and intimidation as a method for committing crime is very hard. This difficulty is both related with actuality and legality. Penalizing of propaganda of criminal organization create a dilemma between fighting with criminal organization and protection of freedom of expression. In this study, firstly I try to give an explanation about crime of propaganda of criminal organization and ultimately offer solutions to some problems in direction of decisions of European Court of Human Rights which are about Turkish Republic.

Keywords: *Propaganda of criminal organizations, criminal organizations, decisions of ECHR.*

I. Giriş

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme veya üye olma fiilleri esasında işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından birer hazırlık hareketi olmasına rağmen; korudukları hukuki yarar da göz önüne alınarak kanun koyucu tarafından Türk Ceza Kanununun (TCK) 220. maddesinde müstakil birer suç olarak düzenlenmiştir.

TCK'nın 220. maddesinin birinci fıkrasında “suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya yönetme suçu”, ikinci fıkrasında “suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olma suçu” müstakil birer suç olarak düzenlenmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise örgütün silahlı olması cezayı artıran nitelikli bir hal olarak yer almıştır. 220. maddenin sekizinci fıkrasında ise çalışmamızın da konusunu oluşturan “suç örgütünün propandasını yapma” fiili müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir. Suç örgütünün propandasını yapmaya ilişkin bir başka hüküm ise 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 7. maddesinin ikinci fıkrasıdır.

Suç işlemek amacıyla kurulan örgütlerin propandasını yapma suçu hakkında ayrıntılı açıklamada bulunmadan önce, suç işlemek amacıyla örgüt kurma veya üye olma suçlarından kısaca bahsetmek konunun daha iyi aktarılabilmesi açısından yerinde olacaktır.

II. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgüt Kavramı

En az üç kişinin suç işlemek amacıyla, sürekli olarak, hiyerarşik bir ilişki çerçevesinde bir araya gelmeleri durumunda suç işlemek amacıyla örgüt

kurma suçunun maddi unsurları oluşmaktadır¹. Bununla beraber failerin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan cezalandırılabilmesi için de işlemeyi amaçladığı suçlar bakımından örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından elverişli olması da gerekir. Bir başka ifadeyle ilgili örgütün amaç suçları işlemeye elverişli olması TCK 220. madde düzenlemesi bakımından bir objektif cezalandırılabilme şartı olarak öngörülmüştür². Dolayısıyla suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu 765 sayılı TCK'nın aksine 5237 sayılı TCK'da bir somut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir.

Suç işlemek amacıyla kurulan örgütler kriminolojik yönden çeşitli tasniflere tabi tutulabilir. Bu tasniflerden başlıca ve en yaygın olanı “*çıkar amaçlı suç örgütleri*” ve “*terör örgütleri*” ayrımıdır³. Bu iki suç örgütü yapılanması ve maddi unsurları bakımından büyük farklılıklar olmasa da özellikle kriminolojik olarak yöneldikleri amaçlar noktasında farklılıkların olduğu söylenebilir⁴.

İtalya'ya has bir fenomen olarak ortaya çıkan ancak daha sonra dünya üzerinde farklı bölgelerde değişik görünümlere bürünen “*mafya tipi(ekonomik çıkar amaçlı örgütler) suç örgütleri*” nihai hedef olarak maddi kazanç sağlamayı

¹ Suçun unsurları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İzzet ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, 7. Bası, Ankara, 2013, s. 14 v.d; Fatih YURLU, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma, Kurulmuş Örgütü Yönetme ve Bu Amaçla Kurulmuş Örgüte Üye Olma Suçları”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013, s. 57 v.d.

“TCK'nın 220. maddesi anlamında bir örgütün varlığından söz edebilmek için; en az üç kişinin, suç işlemek amacıyla hiyerarşik bir ilişki ve süreklilik içerisinde, elverişli araç ve gereçlerle amaç suçları işlemek üzere bir araya gelmesi gerekmektedir” 9. CD. T.11.27.2012, E. 2012/2721, K. 2012/13802.

“... Teşekkülün varlığından söz edebilmek için birden fazla suçu işlemek amacı ile iki veya daha fazla kişinin önceden birleşip anlaşmaları ve süreklilik koşulu zorunlu olmakla beraber bu anlaşmanın örgütlenme işbölümünü de içermesi gerekir”. 8. CD. T. 16.02.2004, E.1807-1015, Osman YAŞAR - Hasan Tahsin GÖKCAN –Mustafa ARTUÇ, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2. Bası, Ankara, 2014, C. 5, s. 6627, dipnot 618, İlgili karar ETCK döneminde verildiği için iki kişinin bir araya gelmesi örgüt suçu bakımından yeterli görülmüştür. 5237 sayılı TCK bakımından ise en az üç kişinin bir araya gelmesi gerekir.

² İzzet ÖZGENÇ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Ankara, 2015, s. 636. Objektif Cezalandırılabilme Şartları hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İlhan ÜZÜLMEZ - Ahmet Hulusi AKKAŞ, “Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilme Şartları”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, Sayı: 1-2, Kayseri 2007.

³ Feridun YENİSEY, “Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Köksal Bayraktar'a Armağan, İstanbul, C. I, 2010/1, s. 398.

⁴ Bu farklılıklardan dolayı YENİSEY, 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanununun 2005 yılında kaldırılmasının doğru olmadığını ifade etmektedir. A.g.m, s. 399.

seçmişlerdir⁵. Günümüzde dünya kamuoyunu daha çok meşgul eden suç örgütü türü olan “*terör örgütleri*” ise, siyasi bir hedefe ulaşma amacındadır. Çoğu kez sivillere yönelik kanlı saldırılar ile gündeme gelen terör örgütlerinin esas amacı, gerçekleştirdikleri kanlı eylemler sonucunda toplumda korku ve panik havası yaratarak sosyal yaşamı çökmez hale getirmek, toplumda oluşan bu yılgınlık neticesinde devlete karşı doğacak tepkiyi de kullanarak kendi taleplerinin yerine getirilmesini sağlamak ya da en azından kendi otoritesini kabul ettirmektir⁶. Dolayısıyla terör örgütleri hedefledikleri siyasi amaçlar dolayısıyla mafya tipi suç örgütlerinden ayrılmaktadır⁷. Bununla birlikte hem terör örgütleri hem de mafya tipi suç örgütleri kullandıkları cebir ve şiddet yöntemleri bakımından toplum nezdinde ciddi anlamda korku yaratır. Özellikle son yıllarda dünya kamuoyunu ciddi anlamda meşgul eden terör örgütleri ile mücadele etme noktasında ilgili otoriteler ciddi sıkıntılarla karşılaşmaktadır. Örgütlü suçlulukla mücadele etme noktasında klasik soruşturma ve kovuşturma yöntemlerinin yetersiz kalması birçok ülkeyi suç örgütleri ile mücadele noktasında özel düzenlemeler yapmaya ve tedbirler almaya zorlamaktadır⁸.

III. Suç İşlemek Amacıyla Kurulmuş Örgütün Propagandasını Yapma Suçu(TCK m. 220/8)

TCK m. 220/8: “Örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır” demek suretiyle örgütün propagandasının yapılması fiilini suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve yönetme suçlarından ayrı, müstakil bir suç olarak düzenlemiştir⁹.

⁵ Mafya tipi suç örgütleri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. YURTLU, a.g.e., s. 31 v.d.

⁶ YURTLU, a.g.e., s. 35.

⁷ Sulhi DÖNMEZER, “*Organize Suçlulukla Mücadele*”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman’a Armağan, İstanbul, Ocak 2002, Sa. 1, y.1, s. 6.

⁸ Batı ülkelerinde organize suçlulukla mücadele konusundaki gelişmeler ve ülkemiz açısından organize suçlulukla mücadele konusunda alınacak tedbir önerileri için bkz. Adem SÖZÜER, “*Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele ile İlgili Gelişmeler*”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 9, Sa. 1-3, 1995, s. 255 v.d.

⁹ Bu fıkra 11.4.2013 tarih ve 6459 sayılı “*İnsan hakları ve ifade özgürlüğü bağlamında bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına dair kanun*”un 11. maddesi ile değişiklik yapılmıştır. Değişiklikten önce fıkra şu şekildeydi: “Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır”.

Suçun fiil unsurunu “propaganda yapmak” oluşturmaktadır. Propaganda; İtalyanca’dan dilimize geçmiş bir kelime olup Türkçe’de; “Bir öğreti, düşünce veya inancı başkalarına tanıtmak, benimsetmek ve yaymak amacıyla söz, yazı vb. yollarla gerçekleştirilen çalışma, yaymaca” anlamına gelmektedir¹⁰. YCGK, bir kararında propaganda fiilini şu şekilde tanımlamıştır: “Belli bir görüşün toplum içinde yayılmasını, fikir ve kanaatlerin kökleşmesini sağlamak için bu amacın gerçekleşmesine yönelik olarak her türlü maddi ve manevi araca başvurarak telkin, teşvik ve etkide bulunmak”¹¹.

Propagandada seçilmiş, belli bir hedefe yönelik bilgilerin, çoğu zaman kaynağı da belirtilmeden aktarımı söz konusudur ve propagandada belli bir görüş veya eylemi, belli bir grubun düşüncesinde oluşturmak için ikna etme söz konusudur. Fakat bu ikna, tartışma ve objektiflikten uzak bir yolla yapılır¹². Propaganda, bir şahsın veya grubun, başka şahısların veya grupların tutumlarını değiştirmek, denetlemek ve onların tepkilerini kendi amaçlarına uygun tepkiler şekline dönüştürmek için gerektiğinde kitle iletişim araçlarını da kullanarak giriştikleri bir etkinlik olarak da tanımlanabilir¹³.

Suç örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kimse TCK m. 220/8’de düzenlenen suç fiilini gerçekleştirmiş olacaktır. Suç fiilini oluşturan propaganda; söz, yazı, tiyatro, resim, şarkı, şiir şeklinde olabileceği gibi, yazılı resimli afiş, pankartla yürüme ya da pankartı duvara asma gibi değişik şekillerde ortaya çıkabilir¹⁴.

Düşünme ve düşünmeyi açıklamanın en bilindik yollarından biri olan söylemde bulunmak hiç kuşku yok ki en temel insan haklarından biridir. Ancak her temel hakkın olduğu gibi bu hakkın da bir sınırı vardır¹⁵. Bu nedenle inanç,

¹⁰ Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, <http://www.tdkterim.gov.tr>, siteye erişim tarihi: 29.06.2016.

¹¹ YCGK, T. 16.3.1999, E. 1999/9-33, K. 1998/38, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>.

¹² Özlem Yenerer ÇAKMUT, “Ceza Hukukunda Propaganda ve Düşünce Özgürlüğü”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul, 1999, s. 138.

¹³ Ahmet GÖKCEN, Halkı Kin ve Düşmanlığa Açıkça Tahrir Cürmü, Ankara, 2001, s. 21.

¹⁴ ÇAKMUT, a.g.m., s. 149.

¹⁵ Buna paralel olarak AİHS’nin İfade Özgürlüğünü düzenleyen 10. maddesinin 1. fıkrasının akabinde 2. fıkrada bu özgürlüğün de belirli şartlar altında kısıtlanabileceğini ifade edilmiştir. AİHS madde 10:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma

ırk, dil, din, felsefi düşünce farklılıkları dolayısıyla insanları birbirlerine karşı kışkırtan kişilerin, bir başka ifadeyle insanları suç işlemeye tahrik ve teşvik eden kimselerin düşünceleri açıklama hürriyetinden faydalanmaları kabul edilemez¹⁶. Suç örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propandasını yapan kimse; örgütün bu yöntemlerinin toplum nezdinde saygınlık kazanmasını temin etmenin yanında tabiri caiz ise var olan hukuk düzenine de meydan okumaktadır.

Bu nedenlerle suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün propandasını yapan kimseler düşünce ve ifade özgürlüğü sınırları içerisinde değerlendirilemeyecek ve ceza hukuku müeyyideleri ile karşılaşacaklardır. Çünkü bu kimseler suçu ve suçluyu övmekte, suç ve suçluluğun toplum nazarında saygınlık kazanmasını, yaygınlaşmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda suç örgütünün veya yöntemlerinin propandasının yapılması, suçu övme suçunun özel bir şekli olarak da ifade edilmektedir¹⁷. Ancak dikkat edilmelidir ki TCK 215. maddesi, işlenmiş olan bir suçu övmeyi cezalandırmaktayken suç örgütünün propandası suçunda ise 215. maddeden farklı olarak, ister işlensin isterse işlenmesin, işlenmesi amaçlanan suçun propandası, yani övülmesi, iyi görüldüğünün söylenmesi suç sayılmaktadır¹⁸.

TCK m. 220/8'de 11.4.2013 tarih ve 6459 sayılı Kanununun 11. maddesi ile değişiklik yapılarak bu suçun oluşması için; *“örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propaganda yapılması”* suçun oluşması

ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir”. http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf, Erişim Tarihi: 29.06.2016.

¹⁶ İzzet ÖZGENÇ, “Suç Teşekkülü, Düşünceleri Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti”, İÜHFİM, Türkan Rado’ya Armağan, C. LV, Sa. 3, y. 1997, s. 59.

¹⁷ Zeki HAFIZOĞULLARI – Muharrem ÖZEN, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplum Karşı Suçlar, Ankara, 2012, s. 271.

¹⁸ Zeki HAFIZOĞULLARI – Günel KURŞUN, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk, Türkiye Barolar Birliği Dergisi”, Sa.71, y. 2007, s. 42.

için zorunlu hale getirilmiştir¹⁹. İlgili değişiklikle birlikte suç örgütünün propagandasını yapma suçu bir “bağlı hareketli suç” halini almıştır²⁰.

Bu bakımdan dikkat edilmelidir ki artık salt olarak suç örgütünü övmek ya da örgüt veya örgütün amacı hakkında yüceltici ifadeler kullanarak örgütün propagandasını yapmak suç oluşturmayacaktır. Suçun oluşması için örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasının yapılması gerekecektir. Bu noktada yapılan değişikliğe bir eleştiri getirmek mümkündür. TCK 220. maddede düzenlenen suç örgütünün zorunlu unsurları arasında cebir, şiddet ve tehdit yöntemlerinin kullanılması söz konusu olmadığı halde TCK 220. maddedeki örgütün propagandasının yapılması suçunda bu unsurları aramak bir çelişki olacaktır. Bu unsurlar TCK 314. madde ve TMK’da düzenlenen örgütler bakımından zorunlu bir unsur olarak karşımıza çıktığından, bu düzenlemenin TMK bağlamında yapılması daha yerinde olurdu.

Bu durumda suç örgütünün başka bir müstakil suçu oluşturan amacının cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerden bağımsız olarak propagandasının yapılması durumunda failin cezai sorumluluğu ne olacağına açıklık getirmek gerekir. Örneğin cebir veya şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmayı hedefleyen bir suç örgütü hakkında; “*örgütün benimsemiş olduğu strateji veya gerçekleştirdiği şiddet içeren eylemlere değinmeden nihai hedeflerinin her onurlu insanın hedefi olması gerekir, dolayısıyla yanlışları doğruları tartışılır ama yüce bir gaye için çalıştıklarını kabul etmek gerekir*” şeklindeki bir beyan ceza hukuku bakımından bir sorumluluk gerektirir mi? Madde metninde yapılan son değişiklik sonrası

¹⁹ Bu değişikliğin gerekçesi şu şekilde ifade edilmiştir:

“AİHM, terör örgütlerinin içeriği şiddet unsuru içermeyen bildirimlerini yayınlayanların, sadece bu eylemleri nedeniyle cezalandırılmasını ifade özgürlüğünün ihlali olarak saymaktadır. Düzenlemeyle, maddenin ikinci fıkrasında yer alan suçun unsurları yeniden belirlenmekte, maddeye “cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösteren veya öven ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik eden” ibaresi eklenmek suretiyle suçun kapsamı AİHM standartlarıyla uyumlu hale getirilmektedir.

Öte yandan, Anayasa Mahkemesinin 18/6/2009 tarihli ve E.2006/121, K.2009/90 sayılı iptal kararının neticesinde ortaya çıkan mükerrerliğin önlenmesi ve söz konusu Karara uyum sağlanması amacıyla maddede teknik bir düzenleme yapılmaktadır”. TBMM, İnsan hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 24. Yasama Dönemi, 3. Yasama Yılı, Sıra Sayısı: 445, s. 6.

²⁰ A. Caner YENİDÜNYA – Zafer İÇER, “Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, C.19, Sa.2, İstanbul, y. 2013, s. 814.

yukarıdaki örnek ve benzeri ifadelerin suç örgütünün propagandasını yapma suçu kapsamında değerlendirilmesi pek mümkün görünmemektedir. Ancak böyle bir durumda TCK 214. maddede düzenlenen “Suç İşlemeye Tahrik” ve 215. maddede düzenlenen “Suçu ve Suçluyu Övme” suçlarının şartlarının oluşup oluşmadığının ayrıca irdelenmesi gerekir²¹.

IV. Terör Örgütünün Propagandasını Yapma Suçu (TMK m. 7/2 v.d.)

TCK m. 220/8’de düzenlenen örgütün propagandası suçu, sadece çıkar amaçlı suç örgütleri açısından doğrudan uygulama alanı bulur. Terör örgütü niteliğindeki örgütlerin propagandasını yapma suçu bakımından 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 7. maddesinin ikinci ve devamı fıkralarında özel bir düzenleme söz konusudur.

3713 sayılı TMK’nın 7. maddesinin 2. fıkrasında terör örgütünün propagandasını yapma suçu düzenlenmiştir. Buna göre:

“Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayının sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Aşağıdaki fiil ve davranışlarda bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

a) Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerin gizlenmesi amacıyla yüzün tamamen veya kısmen kapatılması.

b) Toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında gerçekleşmese dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde;

1. Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması,

2. Slogan atılması,

3. Ses cihazları ile yayın yapılması,

²¹ Madde metninde yapılan değişikliklerin gerekçesi; AİHM’nin terör örgütlerinin şiddet içermeyen bildirimlerini yayınlayanların cezalandırılmasını ifade özgürlüğünün ihlali olarak görmesi olarak belirtilmiş ve TMK 7. maddede yapılan değişiklikler ile TCK 220. maddenin uyumlu hale getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

4. Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi”²² durumlarında “terör örgütünün propagandasını yapma suçu” oluşacaktır.

Fıkarda terör örgütünün propagandasını yapma fiili tıpkı TCK m. 220/8’de olduğu gibi müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir. Ancak maddede yapılan değişiklikle “terör örgütünün propagandasını yapmak” ibaresi “terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapmak” şeklinde revize edilmiştir. Bu nedenle bir kimsenin bu fıkraya göre cezalandırılabilmesi için; örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek, övecek veya teşvik edecek şekilde propagandasını yapması gerekir²³. Madde düzenlemesi, TCK m. 220/8’deki düzenleme ile büyük ölçüde paralel olmakla birlikte iki düzenleme arasındaki en önemli fark; TMK m. 7/2 bağlamında propagandası yapılan suç örgütü TMK kapsamında bir terör örgütü olmalıdır.

Burada çelişki yaratan husus şudur ki; terör örgütleri zaten cebir, şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerini suç işlemeye matuf olarak kullanırlar. Bir başka ifadeyle cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemler bir suç örgütünü terör örgütü yapan unsurların başında gelir. Bu nedenle terör örgütünün propagandasının yapılması demek zaten cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerin de propagandasının yapılması anlamına gelir. Ortada cebir, şiddet veya tehdit yok ise terör örgütünden de bahsedilemeyeceğinden terör örgütünün propagandasından bahsetmek de mümkün olmayacaktır. Bu düzenleme ile terör örgütleri sanki birer hukuki yapılmış, fakat bazı durumlarda suça ve şiddete meyil edebiliyorlarmış gibi bir algı oluşmaktadır. Bu da esasında mantıki bir çelişkiye işaret etmektedir. Eğer istenilen AİHM nezdinde ülkemizi rahatlatmak, dolayısıyla da terör örgütünün propagandasını yapma suçunun uygulama alanını daraltmak ise; bu fiillerin birer somut tehlike suçu şeklinde düzenlenmesi düşünülebilir²⁴.

²² Fıkarda 11.4.2013 tarih ve 6459 sayılı kanununun 8. maddesiyle değişiklik yapılmıştır.

²³ Bu değişiklik 11.4.2013 tarih ve 6459 sayılı kanun ile yapılmıştır.

²⁴ “Çoğunluk ile birlikte 10. maddenin ihlal edildiği yönünde oy kullandım, ancak Mahkemenin, yerel yetkililerin başvuranların ifade özgürlüğü hakkına yaptıkları müdahalenin demokratik bir toplumda haklı gösterilip gösterilemeyeceğini belirlemek için uyguladığı ilk ölçütü onaylamıyorum. Bu dava ve şiddete tahrikin söz konusu olduğu daha önceki Türkiye’de ifade özgürlüğü davaları boyunca, Mahkeme tarafından belirlenen en yaygın ölçüt şudur: başvuranlar tarafından yayınlanan yazılar şiddet kullanımını destekliyorsa ya da teşvik ediyorsa başvuranların ulusal mahkemelerde mahkum edilmeleri demokratik bir toplumda haklı sebebe dayanmaktadır. Ben bu ölçütü yetersiz olarak değerlendiriyorum. Şiddeti tahrik eden

Fıkıradaki suçun basın ve yayın yoluyla işlenmesi durumunda cezanın yarı oranında artırılacağı öngörülmüştür. Basın veya yayın yoluyla ibaresi TCK'nın 6. maddesinin (g) bendinde: “Her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim aracıyla yapılan yayınlar” olarak tanımlanmıştır. Basın ya da yayın organının yerel, bölgesel ya da ulusal çapta olmasının nitelikli halin uygulanması bakımından herhangi bir önemi yoktur. Bu seçeneklerin her birinde bu nitelikli hal oluşacaktır. Televizyon, radyo, gazete, dergi, kitap, telefon, bilgisayar gibi kitle iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilen fiiller bu nitelikli hal kapsamında değerlendirilecek ve ceza yarı oranında artırılacaktır. TCK'da basın ve yayın yoluyla tanımında “her türlü kitle iletişim aracıyla” ifadesi kullanıldığı için günümüzde çok yaygın olarak kullanılan çeşitli sosyal medya ağları üzerinden bu suçun işlenmesi durumunda da bu nitelikli hal oluşacaktır. Propagandanın basın ve yayın yoluyla yapılması bir nitelikli hal olarak düzenlendiği halde, alenen yapılması bir nitelikli hal olarak öngörülmemiştir.

Bununla beraber “basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayın sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir” ifadesi ise ceza hukuku genel teorisi bakımından izaha muhtaçtır. 5237 sayılı TCK'nın Türk Ceza Hukukuna getirdiği en önemli yeniliklerden birisi objektif sorumluluk esasını reddetmesidir. Dolayısıyla, suç genel teorisi çerçevesinde bir kimseyi ceza hukuku bakımından sorumlu tutabilmek için öncelikle ilgili suçun maddi unsurlarının gerçekleşmesi, daha sonra kastının ve eğer ilgili suçun taksirli şekli kanunda açıkça düzenlenmiş ise en azından taksirinin bulunması ve nihayetinde ise bu kişinin kast ya da taksire dayanan kusurunun tespit edilmesi (ilgili suç dolayısıyla toplum tarafından kişinin kınanabilmesi yargısı) gerekir. Taksiri dahi olmayan bir kişinin cezalandırılması ceza hukuku sistemimiz bakımından mümkün değildir. Bu nedenle maddedeki hükmün 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun bu genel ilkelerine uygun bir biçimde yorumlanması gerekmektedir.

TMK m. 7/2'de, bazı fiillerde bulunan kişilerin de bu fıkra hükmüne göre cezalandırılacağı hüküm altına almıştır. Buna göre; örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması, slogan atılması, ses cihazları ile yayın yapılması, terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin

kişilerin ulusal yetkililerce cezalandırılmalarının sadece eğer bu tahrik “açık ve mevcut bir tehlike” yaratıyorsa, demokratik bir toplumda haklı sebebe dayandırılabilceği kanaatindeyim. Güç kullanımı soyutsa ve zamanla gerçek veya olası şiddetin merkezinden kalkıyorsa, ifade özgürlüğü hakkı geçerli olmalıdır”. Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı, Hakim Bonello'nun mutabakat şerhi, Karar Tarihi: 08.07.1999, No:23536/94-24408/94.

üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi durumunda failler terör örgütünün propagandasını yapma suçundan dolayı cezalandırılacaklardır.

Bu düzenlemede tartışma konusu yapılacak husus; fıkrada sayılan bu fiiller eğer “*terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde*” değil ise suçun oluşup oluşmayacağıdır. Kanaatimizce fıkrada yapılan değişiklik sonrasında sayılan bu fiilleri de ancak terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde yapılması durumunda cezalandırmak mümkün olacaktır. TMK’nın 7. maddesinin 3. fıkrasında bu hususun açıkça vurgulanması ve birinci fıkranın ilk cümlesinde 6459 sayılı kanunla yapılan değişiklik ve gerekçesi göz önüne alındığında bu yorumun daha isabetli olacağı kanaatindeyiz.

TMK m. 7/3: “*Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerini gizlemek amacıyla yüzünü tamamen veya kısmen kapatanlar üç yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu suçu işleyenlerin cebir ve şiddete başvurmaları ya da her türlü silah, molotof ve benzeri patlayıcı, yakıcı ya da yaralayıcı maddeler bulundurmaları veya kullanmaları hâlinde verilecek cezanın alt sınırı dört yıldan az olamaz*”.

Bu hükümde de terör örgütü propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösterilerde kimliklerini gizlemek amacıyla yüzünü tamamen veya kısmen kapatanların cezalandırılması öngörülmüştür. Dolayısıyla bu suçun oluşması için kast manevi unsurunun yanında “*kimliklerini gizleme*” amacının da var olması gerekir. İlk cümlede düzenlenen suç bakımından faillerin cebir veya şiddete başvurması gerekmez. Örgüt propagandasına dönüşen gösterilerde kimliklerini gizlemek amacıyla yüzlerini tamamen veya kısmen kapatmaları yeterlidir. Bu kapatma çeşitli giysi veya materyaller kullanılarak gerçekleştirilebilir. Örneğin, flama, maske, şapka, bayrak, çarşaf, boya, giysi, kask v.b materyallerin kullanılması veya bu tip gösterilerde failin bir eli ile yüzünü kapatarak da bu fiilin gerçekleştirilmesi mümkündür.

Terör örgütü propagandasına dönüşen gösterilerde kimliklerini gizlemek için yüzlerini kapatanların cebir veya şiddete başvurmaları ya da her türlü silah, molotof ve benzeri patlayıcı, yakıcı ya da yaralayıcı maddeler bulundurmaları veya kullanmaları hâlinde nitelikli hal söz konusu olacak ve verilecek hapis cezasının alt sınırı dört yıldan az olamayacaktır. Madde metninden bu nitelikli halin uygulanması için; silah, molotof ve benzeri

patlayıcı, yakıcı ya da yaralayıcı maddelerin kullanılmasının şart olmadığı sadece bulundurulmasının dahi bu nitelikli halin uygulanması için yeterli olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Sayılan bu maddeler sadece bulundurmanın ötesinde kullanılmış ise hem oluşan diğer suçlar bakımından hem de bu suç bakımından ayrıca ceza verilir. İlgili patlayıcı maddeler terör örgütü gösterilerinde kullanılmış ancak başkaca bir suça sebebiyet verilmemiş ise bu durum temel cezanın belirlenmesinde gözetilmeli ve alt sınırdan uzaklaşarak cezanın belirlenmesi yoluna gidilmelidir.

TMK m. 7/4: *“İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasî parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur”*.

Bu fıkrada ise ikinci fıkrada belirtilen suçun belirli yerlerde gerçekleştirilmesi cezayı artıran nitelikli bir hal olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu suçun maddede sayılan yerlerin herhangi birinde işlenmesi durumunda ilgili fıkraya göre belirlenecek cezanın iki katına hükmolunacaktır.

Suç örgütünün propagandasını yapan kişi zaten örgütün hiyerarşik yapısı içerisinde ise failin örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapması durumunda ayrıca TCK m. 220/8’den dolayı sorumlu olup olmayacağı da başka bir problemi oluşturur. Çünkü bu kişiler zaten suç örgütünün yöneticisi ya da üyesidirler ve suç örgütünü yönetme veya üye olma suçlarından dolayı cezalandırılacaklardır, dolayısıyla ayrıca örgütün propagandasını yapmaktan cezalandırılmamaları gerektiği düşünülebilir. Fakat suç örgütünün propagandasının yapılması, TCK m. 220/8’de müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir. 220/4’te de *“örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi durumunda ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur”* hükmü karşısında böyle bir durumda faillere hem örgütün propagandasını yapma suçundan hem de örgütü yönetme veya üye olma suçlarından ayrı ayrı ceza verilmelidir. Bir başka ifadeyle failer ilgili suçlar bakımından gerçek içtima hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

Benzer bir şekilde suç örgütünün hiyerarşik yapısına bağlı olmamakla birlikte suç örgütünün propagandasını yapan failer, TCK m. 220/6’daki düzenleme nedeniyle hem suç örgütünün propagandasını yapma suçundan hem de suç örgütüne üye olma suçundan gerçek içtima kurallarına göre

cezalandırılacaklardır. TCK m. 220/6'daki "Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır" hükmüne "Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir" ifadesi eklenmek suretiyle hâkime bu hususta bir takdir yetkisi tanınmıştır²⁵. Ancak bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır. Dolayısıyla silahlı olmayan suç örgütlerinin hiyerarşik yapısında bulunmamasına rağmen örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi ayrıca suç örgütüne üye olma suçundan cezalandırılmayacaktır. Bu noktada zaten silahlı olmayan bir örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerinin propagandasının yapılabileceği sorusu akıllara gelebilir. Bu husus teorik olarak imkansız görünmese de pratikte çok da mümkün görünmemektedir.

TMK'nın 7. maddesinin son fıkrasında ise gerçek içtima kuralını benimseyen TCK 220/6'dan ayrılan farklı bir düzenleme söz konusudur. TMK m. 7/son:

"Terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına;

a) İkinci fıkrada tanımlanan suç,

b) 6'ncı maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suç,

c) 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28'inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılma suçunu, işleyenler hakkında, 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin altıncı fıkrasında tanımlanan suçtan dolayı ayrıca ceza verilmez" demek suretiyle terör örgütüne üye olmamakla beraber terör örgütü propagandası suçunu işleyen kişilerin ayrıca terör örgütü üyesi olarak cezalandırılmayacağını ifade etmektedir. Böylece ceza adaleti bakımından ortaya çıkabilecek olumsuzluklar engellenmek istenmiştir.

İçtima hususunda dikkat edilmesi gereken bir başka hüküm ise 2911 sayılı "Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu"nun m.34/A hükmüdür²⁶.

²⁵ Bu cümle 11.4.2013 tarih ve 6459 sayılı kanunun 11. maddesi ile eklenmiştir.

²⁶ "Bu şekilde bir düzenleme ihtiyacı ilk olarak kamuoyu tarafından "taş atan çocuklar" olarak da bilinen; terör örgütünün propagandasına dönüşen gösterilerde en ön sırada kullanılan çocuklar hakkında çok fazla hapis cezası istemiyle açılan davalardan doğmuştur. Şöyle ki; terör örgütü tarafından bu şekilde kullanılan çocuklar;

1- 2911 sayılı "Toplantı ve gösteri Yürüyüşleri Kanunu"nun 32. veya 33. maddelerinde düzenlenen suçlardan dolayı

2911 sayılı kanun m. 34/A: “Bu Kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşlerine katılarak direnme suçunu veya katıldıkları toplantı ve gösteri yürüyüşleri sırasında propaganda suçunu işleyen çocuklar hakkında bu suçlara bağlı olarak ayrıca 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 2’nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanmaz”.

Bir kimse örgüte üye olmamakla beraber örgüte üye kazandırma yönünde birtakım faaliyetlerde bulunuyor ise bu fiil; suç örgütünün propagandasını yapma olarak değil suç örgütüne yardım etme suçu bağlamında değerlendirilmelidir²⁷. Çünkü bu kişi her ne kadar örgütün hiyerarşik yapısına bağlı olmasa da örgütün varlığını devam ettirmesi için örgüte üye kazandırmaktadır. Propaganda fiili ise bu şekilde doğrudan bir katkının daha gerisinde kalan, örgütün gayri meşru yöntemlerine toplum nezdinde saygınlık kazandırma girişimlerinden ibarettir. Örgütün propagandasının yapılması; örgüte üye temin etme gibi örgüte ve amaçlanan suçların işlenmesine maddi olarak doğrudan bir katkı sağlamamakta ise de manevi anlamda bir katkı sağladığı kuşkusuzdur²⁸. Bununla birlikte devamlı olarak örgüte üye kazandırma faaliyetlerinde bulunan kişinin örgütün hiyerarşik yapısına bağlı olduğunu kabul etmek gerekir.

2- 3713 sayılı TMK’nın 7. maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen “Terör Örgütünün Propagandasını Yapma” suçundan dolayı

3- Örgüte üye olmamakla beraber örgüt adına suç işlemiş olmaları nedeniyle terör örgütü üyesi olarak TCK 314/2 uyarınca ayrı ayrı cezalandırılmakta ve cezaları TMK’nın 5. maddesi uyarınca yarı oranında artırılmaktaydı.

Bu durumun kamuoyunda yarattığı rahatsızlık sonrası 22.7.2010 tarih ve 6008 sayılı kanunla 2911 sayılı kanunun 32. ve 33. maddeleri değiştirilmiş ve kanuna ayrıca bir hüküm eklenerek bu suçlar dolayısıyla TMK’ya göre cezaların yarı oranında artırılması hükmünün çocuklar hakkında uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s. 29-30.

²⁷ ÖZGENÇ, Suç Örgütleri, s. 38.

²⁸ “Şu halde; amacı Türkiye Cumhuriyetinin hakimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını silahlı mücadele vererek devlet idaresinden ayırıp bu bölgede Marksist-Leninist ilkelere dayalı bir Kürt devleti kurmak olan PKK terör örgütü elebaşının yakalanması üzerine, örgüt tarafından Kürdistan Demokratik Konfederalizm önderi olarak kabul edilen Abdullah Öcalan’ı sahiplenme kampanyası çerçevesinde sanıkların örgütün ve amacının toplum içinde benimsenmesini sağlamaya yönelik olarak; **Türkçe ve Kürtçe, “ben bir Kürdistanlı olarak, Kürdistan’da sayın Abdullah Öcalan’ı bir siyasal irade olarak görüyor ve kabul ediyorum” cümlelerini** içeren dilekçeleri imzalatmaktan ibaret eylemleri, nitelik ve yoğunlukları da dikkate alındığında maddi yardım niteliğinde görülmediğinden 3713 sayılı Yasanın 7/2. maddesinde düzenlenen suç oluşturur”. YCGK. T. 03.03.2009, E. 2008/184, K. 2009/4. Belirtmek gerekir ki 11.04.2013 tarihli ve 6459 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerden sonra yukarıda geçen ifadelerin Terör Örgütünün Propagandasını yapma suçunu(TMK 7/2) oluşturduğunu söylemek zor görünmektedir.

Yargıtay bir kararında örgüt propagandası içeriğine sahip dergileri satış amacıyla kamyonette bulundurduğu anlaşılan sanığı örgüte yardım etme suçuna teşebbüsten sorumlu tutmuştur²⁹. Tıpkı suç örgütüne yardım etme fiili gibi suç örgütünün propagandasını yapma fiiline de teşebbüs mümkündür. Örneğin terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan içeriğe sahip bir mektup ceza evinde bulunan bir mahkûm tarafından gönderilmek üzere ceza evi yönetimine teslim edilmiştir. Ancak mektupları inceleyen cezaevi komisyonu mektuba el koymuş ve mektubun içeriğinin terör örgütünün propagandasını oluşturduğundan şüphelenerek durumu adli mercilere bildirmiş ise suçun teşebbüs aşamasında kaldığı kabul edilmelidir. Benzer bir şekilde suç örgütünün propagandası içeriğine sahip bir eserin dağıtılmak üzere basısı yapılmış ancak daha dağıtım yapılmadan esere ulaşılmış ise bu durumda da suçun teşebbüs aşamasında kaldığını kabul etmek gerekir.

Suç örgütünün propagandasını yapma suçuna iştirakin her türlü mümkündür. Bir kimseyi suç örgütünün propagandasını yapma konusunda azmettirmek veya bu kişiye maddi/manevi yardımda bulunmak mümkün olduğu gibi suçun müşterek fail olarak işlenmesi de mümkündür.

Örgütün propagandasını yapma suçu; suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve yönetme suçunun aksine bir somut tehlike suçu olarak değil soyut tehlike suçu olarak düzenlenmiştir³⁰. Gerçekten de suç tanımına bakılacak olursa maddede somut tehlike suçlarında olduğu gibi; “*sonuç doğurmaya elverişli olması*”, “*elverişli olması*” veya “*somut bir tehlike yaratması*” gibi ifadeler kullanılmamıştır. Bu nedenle kişinin suç işlemek amacıyla matuf olarak kurulduğunu bildiği bir örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapması durumunda suçun oluştuğunun kabulü gerekir.

Hiç kuşku yok ki suçun oluşması için failin söz konusu yapılanmanın bir suç örgütü olduğunu bilmesi gerekir. Bu nedenle bu suç yalnızca “*doğrudan kastla*” işlenebilir, olası kastla işlenemez. Çünkü suçun oluşumu için failin propagandasını yaptığı oluşumun suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgüt olduğunu bilmesi gerekir.

²⁹ 9. CD. T. 09.01.2013, E. 2012/1628, K. 2013/495.

³⁰ ÖZGENÇ, “*Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti*”, s. 60, dipnot:17.

Fail; haklarında suç örgütü oldukları nedeniyle kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmayan örgütler için propaganda yapmış ise suçun oluşmadığını kabul etmek gerekir. Çünkü bir oluşumun suç örgütü niteliği taşıyıp taşımadığı ancak kesinleşmiş bir mahkeme kararı ile belirlenebilecektir. Bununla birlikte haklarında kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmamasına rağmen bir örgütün cebir ve şiddet içeren fiillerinin meşru gösterilmesi, övülmesi veya propagandasının yapılması halinde başka suçların oluşup oluşmadığı ayrıca irdelenmelidir(Bu tip durumlarda özellikle TCK m.213 ve devamındaki suçların oluşması muhtemeldir).

Bilimsel bir çalışma, haber verme ya da bir tespit amacıyla suç örgütünün şiddet içeren yöntemlerinden bahsedilmesi durumlarında ise şüphe yok ki suçun oluştuğundan bahsetmek mümkün değildir. Bununla birlikte bu tip çalışmalarda da örgütün şiddet içeren yöntemlerini meşru gösteren, onaylayan ve kişileri şiddete yönlendiren ifadelerin kullanılması durumunda suçun oluştuğunun kabulü gerekir.

V. AİHM'nin Konuya Yaklaşımı

Hiç kuşku yok ki en temel insan haklarından bir tanesi de düşünme ve düşündüğünü paylaşma ve yayma hürriyetidir. Bu temel insan hakkı, birçok uluslararası metinde açık bir biçimde kayıt altına alınmıştır. Bu temel metinlerden biri de taraf olması bakımından ülkemizin için de önem ihtiva eden *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi*'dir. İfade Özgürlüğü başlığı altında AİHS m. 10'da bu husus;

“Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir” şeklinde düzenlenmiştir. Ancak hiç şüphe yok ki her temel hakkın olduğu gibi bu hakkın da sınırları söz konusudur ve bu hakkın sınırları da yine AİHS m. 10/2'de:

“Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir” şeklinde

ifade edilmiştir. AİHS'nin bu açık hükmü gereğince meri mevzuatımızdaki ne TCK m. 220/8 ne de TMK m. 7/2 v.d. düzenlemelerinin sözleşme ile çeliştiği söylenebilir. Hatta bu düzenlemeler; hem temel hak ve özgürlüklerin yalnızca kanun ile sınırlandırılabilceğini öngören 1982 Anayasasının 13. maddesi ile hem de AİHS m. 10/2 bakımından birer zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda AİHM önüne gelen davaların çok büyük bir bölümünde, suç örgütlerinin propagandasının yapılmasıyla ilgili olarak temel hak ve hürriyetlerin yalnızca kanunla sınırlandırılabilceği hususuna bir aykırılık taşımadığını doğru bir şekilde vurgulamıştır.

Ancak vakta mahkemesi özelliğini taşıması nedeniyle AİHM'nin konuyla ilgili vermiş olduğu çeşitli kararlar ve iç hukuk uygulamalarımız bakımından ortaya çıkan problemler yine de azımsanmayacak ölçüdedir. Özellikle ülkemizin uzun yıllardır muhatap olduğu bölücü, yıkıcı ve ayrılıkçı terör örgütleriyle mücadele etme zorunluluğu ile temel insan haklarından olan ifade özgürlüğüne gereksiz ve aşırı müdahalelerde bulunmama zorunluluğu arasında bir denge kurma mecburiyeti ortaya çıkmaktadır. AİHM'nin vermiş olduğu kararlar ışığında güncel olarak değerlendirilmesi gereken bu mecburiyet çoğu zaman ülkemizde yapılan kanuni değişikliklerin temel gerekçelerini oluşturmuştur³¹.

Mevzuatta bu kadar sık değişiklik yapılmasının nedeni ise özellikle ciddi anlamda terörizmin hedefinde olan demokratik hukuk devletlerinin içerisinde bulunduğu ikilemdir. Terör örgütleri(terörizm) insanlığa karşı suç işlemektedir. Bu nedenle uluslararası toplumun terörizmle mücadele etme yükümlülüğü vardır. Terörizm, insan haklarına dayalı ulusal ve uluslararası hukuk düzenlerini tehdit eden en büyük tehlikelerin başında gelmektedir³². Dolayısıyla bir taraftan barış ve insan haklarına dayalı düzeni tehdit eden terör örgütleri ile mücadele ederken diğer taraftan bir başka temel insan hakkı olan ifade özgürlüğünü gereksiz ve aşırı sınırlandırmama zorunluluğu, yıllardır terör örgütleri ile mücadele içerisinde olan ülkemiz açısından daha sıkıntılı bir durum yaratmaktadır. Bu ikilem sadece iç hukuk bakımından değil AİHM'nin konuyla ilgili olarak verdiği kararlar bakımından da ortaya çıkmaktadır.

³¹ Son olarak suç örgütlerinin propagandasını yapma suçlarıyla ilgili düzenlemelerde 11.04.2013 tarih ve 6459 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerin temel gerekçesi de bu şekildedir.

³² BM Genel Kurulu 23.12.1994 tarihli toplantısında; her türlü terörist aktivite ve metotların insan hakları üzerine kurulu düzeni yıkmayı amaçladığını açıkça deklare etmiştir. <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r185.htm> . Erişim Tarihi: 10.07.2016.

AİHM, sözleşmeye üye devletlerin suç örgütlerinin propagandasına ilişkin düzenleme yapması noktasında yetkileri oldukça açıkça ifade etmektedir³³. Bununla birlikte anılan sözlerin bir birey veya bir kamu görevlisi veya nüfusun bir kesimine karşı şiddeti teşvik ettiği durumlarda Devlet otoriteleri, ifade özgürlüğüne ilişkin müdahale gereğinin incelenmesinde daha geniş bir marja sahiptir³⁴. Dolayısıyla AİHM, özellikle suç örgütünün propagandası söz konusu olduğunda diğer suçlara nazaran devletlerin daha geniş bir değerlendirme marjına sahip olacağını ifade etmektedir.

Özellikle ilgili ülkede yaşanan şiddet içerikli ciddi olayların olması durumunda da AİHM, ilgili fiiller bakımından mevcut otoritenin daha hassas olmasının AİHS m. 10/2’de ifade edilen “*meşru amaç*” noktasında taraf devletler bakımından sözleşmeye bir aykırılık oluşturmayacağını ifade etmiştir³⁵.

AİHM, terör örgütü propagandası bağlamında kişilerin işgal etmiş oldukları ciddi makamların bu kişiler bakımından ifade özgürlüğünün daha geniş yorumlanması bağlamında değil daha dar yorumlanabileceği, çünkü bu durumun özellikle ilgili olayın gerçekleştiği yer ve zamanın da dikkate alınarak şiddet sarmalının artırılması noktasında çok daha etkili olabileceği yaklaşımında bulunarak böyle bir durumda otoritenin faile verdiği “*orantılı cezanın*” bir zaruret olduğunu ve sözleşmeyi ihlal etmeyeceğini ifade etmiştir³⁶. Benzer bir şekilde AİHM, akademik çalışmalarda da kesin bir

³³ “...kamu düzeninin garantörleri sıfatıyla hareketle, ceza kanunu niteliğinde olanlar da dahil olmak üzere, doğru tepkiyi verecek ve anılan ifadeler aşılmadan önlemlerin benimsenmesi Devlet otoritelerinin yetkisine açıktır.” SÜREK & Türkiye Kararı, Karar Tarihi: 8 Temmuz 1999, No: 24122/94.

³⁴ SÜREK & Türkiye Kararı.

³⁵ “*Bu durumda Divan, Türkiye’nin Güneydoğu bölgesinde ciddi çatışmaların sürdüğü bir dönemde -bölgede iyi tanınan siyasal bir kişilikten gelen- böyle bir ifadenin ulusal makamların ulusal güvenliğinin ve kamu güvenliğinin sürdürülmesine yönelik olarak önlem almasını haklı kılan bir etkiye sahip olduğunu kabul eder. Bu nedenlerle şikâyet konusu edilen müdahale 10. maddenin 2. fıkrasında yer alan meşru amaçları sağlamaya yöneliktir*”. ZANA & Türkiye Kararı, Karar Tarihi: 25 Kasım 1997, No: 18954/91.

³⁶ “*Bay Zana’nın mahkumiyetinin ve cezasının “zorlayıcı bir toplumsal gereksinim”e yanıt verip vermediğini ve bunların “izlenen meşru amaçlarla orantılı” olup olmadığını değerlendirmelidir. Bu amaçla Divan, başvuruçunun sözlerinin içeriğini o dönemde Türkiye’nin Güneydoğu bölgesinde hüküm süren durumun ışığında çözümlemenin önemli olduğu görüşündedir. Divan başvuruçunun açıklamasını, kendisinin de esas olarak reddetmediği, 30 Ağustos 1987’de günlük ulusal gazete Cumhuriyet’te yayınlandığı biçimiyle temel alacaktır. Açıklama iki cümleden oluşmaktadır. Birinci cümlede başvuruçunun, “katliamlardan yana” olmadığını söylerken “PKK ulusal kurtuluş hareketi”ni desteklediğini belirtmektedir. İkinci cümlede şunu söylemektedir: “herkes hata yapar, PKK, kadın ve*

hassasiyet ile kanunların çerçeveselenmesinin zor olabileceğini ve bir yayının Devletin bölünmez bütünlüğüne karşı bölücü propaganda olup olmadığının ulusal mahkemelerce değerlendirilmesi için belli ölçüde bir esnekliğin gerekli olabileceğini kabul etmektedir³⁷. Bununla birlikte suç örgütünün propagandasına ilişkin ifadelerin bir akademik çalışma içerisinde yer alması durumunda müdahale yetkisinin daha dar yorumlanacağı kabul edilmiştir³⁸.

Birbirleri ile bağdaştırılması her olayda çok mümkün olmayan bu yaklaşımlara rağmen AİHM istikrarlı olarak içtihatlarında, ifade özgürlüğünün sınırlarının olabildiğince geniş olarak yorumlanması gerektiğini de ifade etmektedir. İfade özgürlüğünün sınırlandırılmasının ancak acil ve zorunlu bir toplumsal ihtiyaç karşısında mümkün olabileceğini ve ifade özgürlüğünün sadece “zararsız” fikirler bakımından değil aynı zamanda “kırıcı, şok edici veya rahatsız edici olanlar” için de geçerli olduğunu vurgulamaktadır³⁹.

çocukları yanlışlıkla öldürüyor.” Bu sözcükler çeşitli biçimlerde yorumlanabilir ancak, her halde, bunlar çelişkili ve anlamı belirsizdir. Bunlar çelişkilidir çünkü aynı zamanda hem amaçlarına ulaşmak için şiddet kullanan bir terörist örgüt olan PKK’yi desteklemek hem de kendisinin katliamlara karşı olduğunu açıklamak zor görünmektedir. Bunların anlamı belirsizdir çünkü Bay Zana kadın ve çocukların katledilmesini uygun bulmazken aynı zamanda bunu herkesin yapabileceği bir “hata” olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte, bu açıklamaya tek başına bakılmamalıdır. (Bu açıklamanın) başvurusunun da farkında olması gereken, olayın somut koşulları içinde özel bir anlamı vardır. Divanın daha önce belirttiği gibi bu röportaj, o tarihte gerginliğin dorukta olduğu Türkiye’nin Güneydoğu bölgesinde PKK’nın sivillere yönelik kanlı saldırılarıyla aynı zamana denk düşmüştür. Bu koşullar altında büyük bir ulusal günlük gazetede yayınlanan röportajda, Güneydoğunun en önemli kenti olan Diyarbakır’ın eski belediye başkanının -”ulusal kurtuluş hareketi” olarak tanımladığı- PKK’ya verdiği desteğin, bu bölgedeki patlamaya hazır havayı daha da ağırlaştıracağı düşünülebilir. Bu nedenle Divan, başvurucuya verilen cezanın “zorlayıcı bir toplumsal gereksinime” yanıt verdiğinin kabul edilmesinin uygun olduğunu ve ulusal makamların ileri sürdüğü nedenlerin “uygun ve yeterli” olduğunu düşünmektedir; her halde, başvurucu cezasının yalnızca beşte birini hapisteye geçirmiştir. Bütün bu etkenleri ve böyle bir davada ulusal makamların sahip olduğu takdir yetkisinin sınırlarını göz önünde tutarak Divan, incelenen müdahalenin izlenen meşru amaçlarla orantılı olduğunu düşünmektedir. Sonuç olarak, Sözleşmenin 10. maddesi ihlâl edilmemiştir, ZANA & Türkiye Kararı.

³⁷ Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı.

³⁸ “Mahkeme doğal olarak, yaklaşık olarak 1985 yılından bu yana bölgenin büyük bir çoğunluğunda olağanüstü hal ilan edilmesini gerektiren, çok ciddi can kayıplarına yol açan, güvenlik kuvvetleri ile PKK elemanları arasında ciddi olayların meydana geldiği bölgedeki güvenlik durumunu ciddileştirecek sözler ve eylemler konusundaki otoritelerin endişesinin bilincindedir Ancak, söz konusu davada yerel otoritelerin, akademik ifade özgürlük hakkı ve kendileri açısından her ne kadar kabul edilemez olursa olsun güneydoğu Türkiye’deki durumun farklı bir bakış açısından bildirilmesine ilişkin kamu haklarını yeterli ölçüde dikkate almadığı anlaşılmaktadır. Mahkeme, ilgili olmasına rağmen başvuru sahiplerinin suçlu bulunarak cezalandırılmasına gerekçe gösterilen nedenlerin anılanların ifade özgürlüğüne müdahaleyi meşru kalmadığı kanaatinde”, Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı.

³⁹ “İfade özgürlüğü demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden birini ve toplumun

Mahkeme ilgili sınırlamanın acil ve zaruri olduğunu belirleme noktasında taraf devlet makamlarının belirli bir marjı olduğunu kabul etmekle beraber bu marjın AİHM içtihatları ile birlikte düşünülmesi gerektiğini de açıkça ifade etmektedir⁴⁰.

Son olarak AİHM'nin kararlarında; istikrar kazanmasa da bu tip durumlarda özellikle kullanılan ifadelerin içeriğinden daha çok, ilgili ifadenin kullanıldığı yer, zaman ve doğabilecek etkilere bakılmak suretiyle bir değerlendirmenin yapılması gerektiği de ifade edilmektedir⁴¹. Bu yaklaşım ve yukarıda bir kısmına değindiğimiz kararlar çerçevesinde genel bir

ilerlemesi ve her bireyin özgüveni için gerekli temel şartlardan birini teşkil etmektedir. 10. maddenin 2. paragrafı uyarınca bu, kabul gören veya zararsız veya kayıtsızlık içeren "bilgiler" veya "fikirler" için değil aynı zamanda kırıncı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerlidir. Bunlar, bir "demokratik toplumun" olmazsa olmaz çokseslilik, tolerans ve hoşgörünün gerekleridir. 10. maddede belirtilen şekilde bu özgürlük, ancak harfiyen uyulması gereken ve ikna edici bir şekilde tespit edilmesi gereken bazı istisnalara tabidir. 10. maddenin 2. fıkrasında belirtilen anlamda "zaruri" sıfatı "acil bir sosyal ihtiyaç" anlamındadır" Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı.

⁴⁰ "Akit Devletler anılan ihtiyacın mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi konusunda belli bir marja sahiptir, ancak bağımsız bir mahkeme tarafından verilenler de dahil olmak üzere, tabi olduğu yasama ve kararları kapsayacak şekilde Avrupa denetimi ile iç içe olmalıdır. Mahkeme bu sebeple, bir "sınırlamanın" Sözleşme'nin 10. maddesinin güvencesinde olan ifade özgürlüğü ile bağdaşıp bağdaşmadığı konusunda nihai kararı verme yetkisini haizdir". Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı.

⁴¹ *Sürek - Türkiye davasında Hakim Palm'ın kısmi muhalefet şerhinde öngörülen daha kapsamlı yaklaşımı kullanarak aynı sonuca varsak da, mevcut davada Mahkeme'nin 10. maddenin ihlal edildiğine ilişkin kararını paylaşıyoruz. Bizim görüşümüze göre, muhatap Devlete açılan bu tarz davalarda 10. madde hususunun değerlendirilmesi sırasında yayında kullanılan kelimeler üzerinde çok fazla durulmakta ancak bu kelimelerin kullanıldığı genel bağlam ve bunların olası etkilerine yeterli dikkat verilmemektedir. Şüphesiz ki söz konusu dil çok sert hatta şiddetli olabilir. Ancak demokrasilerde, Mahkemenin de vurguladığı üzere, "savaşçı" kelimeler bile 10. madde ile koruma altına alınabilir. Mahkemenin emsal davalarında ortaya çıkan siyasi konuşmalara daha geniş koruma uygulanmasıyla aynı doğrultuda bir diğer yaklaşım ise kullanılan kelimelerin kışkırtıcı yapısına daha az önem verip bu konuşmanın yapıldığı bağlamsal durumun unsurlarına daha fazla önem vermektir. Kullanılan dil şiddeti kışkırtmak ya da tahrik etmeyi mi amaçlamaktadır? Bu duruma yol açabilecek gerçek ve hakiki bir risk var mıdır? Bu sorulara verilecek yanıtın her davanın koşullarında genel bağlamı oluşturan çok sayıda farklı aşamanın ölçülü bir şekilde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Başka sorular da sorulmalıdır. Suç teşkil eden metnin yazarı toplum içerisinde kendi kullandığı kelimelerin etkisini artırabilecek ve toplumu etkileyebilecek bir kişi midir? Yayına, söz konusu konuşmanın etkisini artıracak önemli bir gazetede ya da başka bir ortamda ün sağlayacak şekilde yer verilmiş midir? Kelimeler şiddetin tam ortasında mıdır yoksa şiddete yakın mıdır? Şok eden ve hakarete bulunan - 10. maddeyle korunan - dil ile demokratik bir toplumda hoşgörü hakkını azaltan dil arasında ayırım yapabilmek sadece suç teşkil eden kelimelerin ortaya çıktığı bağlamın dikkatli bir incelemesiyle olabilir. Hakim Palm, Tulkens, Fischbach, Casadevall ve Greve'nin müşterek mutabakat şerhi, Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı.*

değerlendirme yapıldığında suç örgütlerinin -özellikle de terör örgütlerinin-propagandasının yapılması noktasında AİHM'nin kullanılan ifadelerin içeriğini değerlendirmekle birlikte ifadeyi kullanan kişinin toplum nezdindeki etkisi, ifadenin kullanıldığı yer ve zaman ile kullanılan ifadenin toplum düzeni bakımından ortaya çıkarabileceği olası etkileri göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yaptığımızı ifade edebiliriz⁴².

VI. Değerlendirme ve Sonuç

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma esasında işlenmesi amaçlanan suçlar bakımından birer hazırlık hareketi olmasına rağmen koruduğu hukuki değer nedeniyle müstakil bir suç olarak düzenlenmiştir. Özellikle günümüzde örgütlü suçlulukla mücadele hem hukuki hem de fiili anlamda bir takım zorluklar ihtiva etmektedir. Gelişen teknolojik gelişmeleri işleyeceği suçlar bakımından çok rahatça kullanan ve çoğu zaman hiçbir insani değer taşımayan suç örgütleri ile hukukun çizdiği sınırlar içerisinde kalarak mücadele etmek zorunda olan meşru otoriteler bu mücadelede suç örgütlerinden bir adım geride kalmaktadır. Meşru hukuk düzenini devam ettirme yükümlülüğü altında olan otoriteler; bir taraftan cebir, şiddet ve tehdit gibi yöntemleri kullanarak masum kimselere karşı suç işleyen örgütler ile mücadele etmek diğer taraftan ise bu mücadele esnasında hem üçüncü kişilerin hem de örgüt mensuplarının temel hak ve özgürlüklerine orantısız bir müdahalede bulunmama mecburiyeti altındadır. Bu ikilemin kendisini en çok hissettirdiği hususların bir tanesi de suç örgütlerinin propagandasının yapılması fiillerinin cezalandırılması gelmektedir. Meşru otorite olan devletler, bir taraftan şiddetin ve suç işlenmesinin övülmesi, meşrulaştırılması ve yaygınlaştırılmasına yönelik olarak yapılan propaganda faaliyetlerini engellemekle yükümlü iken diğer taraftan kişilerin ifade özgürlüğü haklarına gereksiz ve aşırı müdahalelerden kaçınmak zorundadır. Ancak yukarıda ayrıntılı olarak ifade edildiği üzere, bu iki husus arasındaki ince çizgiyi kestirmek çoğu zaman kolay olmamaktadır. Dolayısıyla suç örgütlerinin propagandasını yapma fiillerinin cezalandırılması noktasında ortaya çıkan sorunlar, ilgili kanuni düzenlemelerden daha ziyade her somut olayın özelliklerine göre verilen kararlardan kaynaklanmaktadır. AİHM de istikrarlı bir şekilde bu hususa vurgu yapmakta ve önüne gelen her bir olayda daha önceden ortaya koyduğu genel esaslar çerçevesinde karar vermektedir.

⁴² AİHM kararlarından konuya ilişkin daha geniş çıkarımlar için bkz. Vahit BIÇAK, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Terörizm", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 3, Sa. 1-2, Haziran-Aralık 1999, s. 114 v.d.

Ülkemiz açısından bakıldığında ise benzer diğer gelişmelerde olduğu gibi bu konuya ilişkin olarak da karşımıza çıkan problemlerde yanlış bir yaklaşımı benimsediğimizi ifade etmek gerekir. Suç örgütlerinin propagandasının yapılması özellikle de terör örgütü propagandasının yapılması fiillerine ilişkin olarak uygulamamızın zaman zaman vermiş olduğu hatalı kararlar karşısında, problemin kaynağını kanuni düzenlemelere indirgemek ve derhal mevzuatta değişiklikler yapmak çoğu zaman problemin çözümünden ziyade o an için gözden kaçırılan başka problemlerin de ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yapılan bu değişiklikler çoğu zaman ilgili kanunların benimsemiş olduğu genel ilke ve esasların bozulmasına, benzer konularda farklı düzenleme terimlerin ortaya çıkmasına ve nihayetinde uygulamada ciddi belirsizlik ve tartışmalara neden olmaktadır.

“Suç örgütü” ve “terör örgütü” kavramları birer maddi ceza hukuku kavramlarıdır. Bu kavramlarla ilgili suçların maddi ve manevi unsurlarının ne olduğu zaten kanunilik ilkesi gereği mevzuatta belirlenmiştir. Bu kavramların siyasette ve kamuoyunda oluşturduğu algıların değiştirilmesi için ceza hukuku mevzuatında değişiklikler yapmak doğru değildir. Örneğin suç işlemek amacıyla kurulmuş örgütün propagandasını yapma suçları bağlamında 11.04.2013 tarihli ve 6459 sayılı kanun ile Türk Ceza Kanunu’nun 220/8’inci maddesinde yapılan düzenleme esasen “terör örgütü” yönünden TMK m. 7/2’de yapılan değişiklik ile bir yeknesaklık sağlamak amacına özgüdür. Ancak m. 220’de ifadesini bulan örgütün temel vasfı “*cebir, şiddet veya tehdit*” uygulamak olmadığından, bu örgütün propagandası yönünden, böyle bir koşulun aranması doğru görünmemektedir. Örneğin, gümrük kaçakçılığı yapmak için kurulan örgüt, hırsızlık yapmak için kurulan örgüt, ihaleye fesat karıştırmak için kurulan örgüt, “*cebir, tehdit*” uygulamadığından, propagandasının yapılması bu fıkra kapsamında değerlendirilemeyecektir⁴³.

Sonuç olarak; özellikle yıllardır bölücü terörizm ile mücadele etmek durumunda kalan ülkemiz açısından terör ve terörizmle mücadele mevzuatının da bir devamı olan suç örgütünün propagandası suçu düzenlemelerinde yapılacak değişikliklerin günlük siyasi beklentilere göre değil, üzerinde çok yönlü durularak, ceza hukuku genel teorisi ve sair mevzuat ile uyum içerisinde yapılması elzemdir. Bununla birlikte ortaya çıkan her problemin çözümünü mevzuat değişikliğinde aramamak, sorunun kaynağını tespit ederek çözümün ne şekilde mümkün olduğunu tespit etmek gerekir. Böylece hem iç hukuk gereksinimlerine cevap verilecek hem de AİHM nezdinde ülkemizin ciddi problemler yaşamaması sağlanacaktır.

⁴³ YENİDÜNYA – İÇER, s. 815.

KAYNAKÇA

Basılı Eserler

BIÇAK, Vahit, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Terörizm”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, c. 3, Sa. 1-2, Haziran-Aralık 1999.

ÇAKMUT, Özlem Yenerer, “Ceza Hukukunda Propaganda ve Düşünce Özgürlüğü”, Prof. Dr. Sahir Erman’a Armağan, İstanbul, 1999.

DÖNMEZER, Sulhi “Organize Suçlulukla Mücadele”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman’a Armağan, İstanbul, Ocak 2002, Sa. 1, y.1.

GÖKCEN, Ahmet, Halkı Kin ve Düşmanlığa Açıkça Tahrik Cürmü, Ankara, 2001,

HAFIZOĞULLARI, Zeki – KURŞUN, Günel “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk, Türkiye Barolar Birliği Dergisi”, Sa.71, y. 2007.

HAFIZOĞULLARI, Zeki – ÖZEN, Muharrem, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplum Karşı Suçlar, Ankara, 2012.

ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 11. Bası, Ankara, 2015.

ÖZGENÇ, İzzet, Suç Örgütleri, 7. Bası, Ankara, 2013.

ÖZGENÇ, İzzet, “Suç Teşekkülü, Düşünceyi Açıklama ve Örgütlenme Hürriyeti“, İÜHFİM, Türkan Rado’ya Armağan, C. LV, Sa. 3, y. 1997.

SÖZÜER, Adem, “Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele ile İlgili Gelişmeler”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 9, Sa. 1-3, 1995, s. 255 v.d.

TBMM, İnsan hakları ve İfade Özgürlüğü Bağlamında Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, 24. Yasama Dönemi, 3. Yasama Yılı, Sıra Sayısı: 445.

ÜZÜLMEZ, İlhan - AKKAŞ, Ahmet Hulusi, “Suçun Yapısında Objektif Cezalandırılabilir Şartları”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. II, Sayı: 1-2, Kayseri 2007.

YAŞAR, Osman - GÖKCAN, Hasan Tahsin –ARTUÇ, Mustafa, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, 2. Bası, Ankara, 2014.

YENİDÜNYA, A. Caner – İÇER, Zafer “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçu*”, MÜHF Hukuk Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı, C.19, Sa.2, İstanbul, y. 2013.

YENİSEY, Feridun, “*Örgüt Suçu, Muhakemesi ve Gizli Tanık*”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Köksal Bayraktar’a Armağan, İstanbul, C. I, 2010/1.

YURTLU, Fatih, “*Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma, Kurulmuş Örgütü Yönetme ve Bu Amaçla Kurulmuş Örgüte Üye Olma Suçları*”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2013.

İnternet Kaynakları

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_TUR.pdf, Erişim Tarihi: 29.06.2016.

BM Genel Kurulu 23.12.1994 tarihli kararı: <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r185.htm> . Erişim Tarihi: 10.07.2016.

Kazancı Elektronik İctihat Bankası, <http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.htm>.

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, <http://www.tdkterim.gov.tr> , siteye erişim tarihi: 29.06.2016

Mahkeme Kararları

8. CD. T. 16.02.2004, 1807-1015.

9. CD. T.11.27.2012, E. 2012/2721, K. 2012/13802.

9. CD. T. 09.01.2013, E. 2012/1628, K. 2013/495

YCGK. T. 16.3.1999, E. 1999/9-33, K. 1998/38.

YCGK. T. 03.03.2009, E. 2008/184, K. 2009/4.

AİHM, Başkaya ve Okçuoğlu & Türkiye Kararı, , Karar Tarihi: 08.07.1999, No: 23536/94-24408/94.

AİHM, SÜREK & Türkiye Kararı, Karar Tarihi: 8 Temmuz 1999, No: 24122/94.

AIHM, ZANA & Türkiye Kararı, Karar Tarihi: 25 Kasım 1997, No: 18954/91.

Kısaltmalar

AIHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

AIHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.

IÜHF: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası.

MÜHF: Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

TCK: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu.

TMK: 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu.

v.b: Ve benzeri.

v.d: Ve devamı.

YCGK: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

